

Robert Wuite

**BRICS-LIITTOUMAN TALOUDELLINEN MERKITYS GLOBAALISSA
YHTEISKUNNASSAMME**

Kandidaatintutkielma

Kauppätieteet

Huhtikuu 2024

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	MONIKANSALLISTEN LIITTOUMIEN HISTORIAA JA SYITÄ	6
	2.1 Liittouma.....	6
	2.2 Liittoumien syntyperä ja historia	7
	2.3 Syitä liittymiselle	8
	2.4 Nykyiset liittoumien voimasuhteet.....	10
3	BRICS-LIITTOUMA	12
	3.1 BRICS-liittouman historiaa	12
	3.2 Nykytilanne.....	13
	3.3 Kiina	14
	3.4 Venäjä.....	15
	3.5 Syitä BRICS-liittouman vaikuttavuudelle	16
4	BKT JA FDI TALOUSKASVUN MITTAREINA	19
	4.1 Jäsenten väliset erot	19
	4.2 BRICS verrattuna muihin liittoumiin	21
5	YHTEENVETO	26
	LÄHTEET	28

KUVIOT

Kuvio 1. BRICS-maiden bruttokansantuotteen (BKT) vuotuinen kasvuprosentti 1992–2022 (Maailmanpankki, 2024a).....	20
Kuvio 2. BRICS-maiden ulkomaisten suorien investointien (Foreign Direct Investment, FDI) kehitys 1992–2022 (Maailmanpankki, 2024b).....	21
Kuvio 3. BRICS-maiden bruttokansantuotteen (BKT) vuotuinen kasvuprosentti verrattuna Euroopan Unioniin 1992–2022 (Maailmanpankki, 2024a).....	22
Kuvio 4 BRICS-maiden ulkomaisten suorien investointien (Foreign Direct Investment, FDI) kehitys verrattuna Euroopan Unioniin 1992–2022 (Maailmanpankki, 2024b).....	23
Kuvio 5. G7-liittouman (Kanada, Ranska, Saksa, Italia, Japani, Iso-Britannia, Yhdysvallat sekä Euroopan Unioni) bruttokansantuotteen (BKT) vuotuinen kasvuprosentti 1992–2022 (Maailmanpankki, 2024a).....	24
Kuvio 6. G7-liittouman (Kanada, Ranska, Saksa, Italia, Japani, Iso-Britannia, Yhdysvallat sekä Euroopan Unioni) ulkomaisten suorien investointien (Foreign Direct Investment, FDI) kehitys 1992–2022 (Maailmanpankki, 2024b).....	24

1 JOHDANTO

Tämän tutkielman tarkoitus on selvittää, minkälainen rooli monikansallisella Brasilian, Venäjän, Intian, Kiinan ja Etelä-Afrikan (Brazil, Russia, India, China & South Africa) muodostamalla BRICS-liittoumalla on nykypäivän globaalissa yhteiskunnassamme. Aihe on ajankohtainen ja viimeiset kymmenen vuotta ovat näyttäneet liittouman roolin muuttuneen merkittävämmäksi taloudellisen painopisteen siirtyessä lännestä pois päin. Jokelan ja Saulin (2023) mukaan BRICS-liittouma on tuonut yhteiskuntaamme täysin ennennäkemättömän liittouman, jonka sekoitus eri poliittisia järjestelmiä, taloustilanteita sekä geopolittisia sijainteja luo uniikin yhdistelmän vahvuuksia ja heikkouksia.

BRICS-liittoumaa on tärkeää ymmärtää, sillä sen rooli tulee todennäköisesti kasvamaan taloudessamme, ja sen tekemät päätökset tavoittavat entistä suuremman väestöosan, hyvässä ja pahassa. Tunnistamalla liittouman taloudellisen potentiaalin ja vaikutusvallan on liittouman sekä sen jäsenvaltioiden kanssa diplomatian ja suhteiden ylläpito helpompaa sekä tästä mahdollisesti saavutettavat hyödyt suuremmat. Kun toiset maailmanlaajuiset liittoumat ymmärtävät BRICS-liittoumaa, on niiden helpompi muokata toimintatapojaan ja ottaa BRICS huomioon taloudellisessa päätöksenteossaan.

BRICS-liittouman ja samankaltaisten liittoumien kuten öljynviejämaiden yhteistyöorganisaatio Opecin (Organization of the Petroleum Exporting Countries) rooleista kehittyvän maailman liittoumina on puhuttu mediassa runsaasti 2000-luvun alusta lähtien (Tudoroiu, 2012). Tämä keskustelu on sisältänyt paljon spekuloiavaa narratiivia liittoumista ja niiden rooleista keskustelun kuitenkin pysyessä suhteellisen pintapuolisena, ilman merkittäviä johtopäätöksiä tai varteenotettavia hypoteeseja.

Alkuvuodesta 2024 BRICS-liittoumaan liittyneet Saudi-Arabia, Iran, Yhdistyneet arabiemiirikunnat, Egypti sekä Etiopia ovat tuoneet liittoumalle lyhyellä aikavälillä merkittävää medianäkyvyyttä tavoittaen sekä vaikuttaen melkein puoleen maapallon väestöstä (BBC News, 2024). Tämä laajennus on saanut aikaan kiihtynyttä

spekulaatiota liittouman tulevaisuuden suunnitelmista ja siitä, mitä BRICS aidosti tavoittelee jäseniensä yhteispanoksella ja minkälaista roolia se tavoittelee muuttuvassa taloustilanteessamme. Liittouman laajentuessa maihin, joiden lähiympäristöissä soditaan aktiivisesti (Ukraina, Gaza) tai joissa kytee jäätyneitä konflikteja, on sillä suurella todennäköisyydellä merkittävää vaikutusta näiden konfliktien kulkuun ja kehitykseen.

Laajentumisen ajoituksella voidaan hakea strategista hyötyä valtioiden välisten suhteiden saralla. Liittouman voi olla helpompi saada hyväksyntää teoilleen, arvomaailmalleen ja eettisille valinnoilleen jäsenmaiden kansalaisilta, medialta ja viranomaisilta ajankohdan ollessa herkkä ja arka. EU:n ollessa tällä hetkellä historiallisen kovan integriteettitestin kohteena BRICS-jäsen Venäjän sotatoimien takia, on BRICS-liittouman jalansijan kasvaminen merkittäviin talousmaihin sekä symbolista että konkreettisesti uhkaavaa.

Tämän tutkielman toisessa luvussa käsitellään yleisesti globaalien liittoumien syntyä, syitä synnylle ja syitä nykypäivän toiminoilleen. Luku painottuu historian saatossa nähtyihin syihin liittoumien muodostumisen taustalla. Kolmas luku painottuu tarkemmin BRICS-liittouman uniikkiin asemaan niin liittoumassa itsessään jäsentensä välillä kuin myös liittouman rooliin maailmantaloudessa ja sen muutoksessa. Neljäs luku avaa taloudellisia mittareita hyödyntäen kokonaisuuden, jäsenmaiden erillisten panosten sekä vaikutusvaltasuhteiden roolia ja merkitystä niin sisäisesti kuin ulkoisestikin. Viides pääluku on yhteenveto, jossa kerrataan tutkielmassa käsitellyjä BRICS-liittouman vahvuuksia sekä heikkouksia. Lisäksi nivotaan yhteen tutkielmassa esitetyt talouskasvun trendit ja luodaan kokonaiskuva BRICS-liittouman nykytilanteesta, sen syistä sekä BRICS-liittouman mahdollisista tulevaisuuden kehityssuunnista.

2 MONIKANSALLISTEN LIITTOUMIEN HISTORIAA JA SYITÄ

Tämä luku luo perustan monikansallisten liittoumien ja niiden takana olevien syiden ymmärtämiselle. Tämän lisäksi käsitellään monikansallisten liittoumien rooleja, perusteita sekä viimeaikojen kehityssuuntia painottuen taloudellisen roolin sekä vaikutusvallan tarkasteluun. Luvun perimmäisenä tavoitteena on ymmärtää, miksi BRICS-liittouman kaltaisia monikansallisia liittoumia ja ryhmiä syntyy ja mistä aspekteista niiden tavoitteet muodostuvat. Luvussa käytetään vertailun ja kontekstin selkeyttämiseen myös muita monikansallisia liittoumia esimerkkeinä.

2.1 Liittouma

Franco, Canen ja Pizzolato (2011) määrittelevät strategisen liittouman ryhmänä toimijoita, joilla on mahdollisista vastakkainasetteluista ja eriävistä mielipiteistä sekä arvopohjista huolimatta yhteistyötä vaativat ja yhteistä hyötyä tuottavat tavoitteet. Täten strateginen liittouma ja sen toimijat stimuloivat toinen toistaan tuottamaan liittoumalle hyötyä itse myös hyötyessään tästä. Francon ym. (2011) mukaan liittoumien suurena heikkoutena on tilanne, jossa sen jäsen tai toimija erkaantuu tai ajautuu pois yhteisten intressien parista. Tällaista tilannetta ennaltaehkäisemään olisi syytä luoda houkuttimet sekä kehykset ja kynnykset tekemään tällaisesta poikkeamisesta vähemmän houkuttelevaa.

Tässä tutkielmassa liittoumilla viitataan strategisiin liittoumiin, jotka ovat selkeästi määriteltyjä joko liittouman itsensä toimesta tai yleisesti yhteiskunnan tunnistamia. Tutkielmassa ei käsitellä liittoumia, joiden jäsenet ovat epämääräisiä tai joista ei ole luotettavaa tietoa saatavilla. Myöskään liittoumia, joita ei ole yleisesti tunnistettu ei käsitellä. Yleisesti ottaen tutkielmassa käsitellään taloudellisesti, sotilaallisesti sekä poliittisesti nykyajan merkittävimpiä liittoumia. Näistä esimerkkejä ovat BRICS-liittouman lisäksi G7-maat, G20-maat, Euroopan Unioni (EU) sekä Pohjois-Atlantin puolustusliitto Nato. Muita merkittäviä monikansallisia liittoumia ovat Pohjois-Amerikan vapaakauppasopimus (North American Free Trade Agreement, NAFTA), Maailman kauppajärjestö (World Trade Organization, WTO) sekä Argentiinan,

Brasilian, Paraguayn ja Uruguayn välinen kauppavyöhyke Mercosur (El Mercado Común del Sur).

Franco ym. (2011) pohtivat liittoumien sisäistä sitoutumista ja sitouttamista yhtenä suurimmista avaintekijöistä niiden menestykselle. Kun jäsenet ovat yhteisen tavoitteen perässä tulevaisuuden lopputuleman ollessa vielä epäselvä tai täysin pimennossa, aiheutuu pitkän aikavälin sitoutumiselle haasteita.

Strategisten liittoumien tulisi olla ainut oikea keino tulevaisuutta koskevien päätösten tekoon (Franco ym., 2011). Eri lopputulosten vertailu ja jäsenkohtaisen hyödyn analysointi ovat tärkeässä roolissa jäsenten valitessa mahdollisia liittoumia, joihin liittyä. Kun liittoumat koostuvat halukkaista jäsenistä, toimivat ne paremmin ja ovat saavutettavat tulokset merkittävästi parempia (Franco ym., 2011).

2.2 Liittoumien syntyperä ja historia

Ravenhillin (2005, s. 40) mukaan liittoumien synty ja luomisprosessi ovat kulkenut vahvasti sekä luonnollisesti käsi kädessä globalisaation kanssa maailmanlaajuisesti. Halu ja tarve ryhdikkäämmälle, instituutiomaisemalle yhteydenpidolle sekä yhteistyölle oli selkeästi nähtävissä. Valtioiden sekä kulttuureiden ryhtyessä tiiviimpään kommunikaatioon niin kokonaisten valtioiden tasolla kuin kulttuureiden ja ihmistenkin tasolla on ollut luonnollista, että näiden valtioiden ja kulttuureiden kohtaamisista on löytynyt yhteisiä arvoja sekä insentivejä. Täten on syntynyt kirjavin kannustimin ja tavoittein varusteltuja liittoumia ja ryhmiä. Nykypäivän suuret esimerkit ovat Nato, EU, G7 ja G20. Nämä kaikki ovat liittoumia, joilla on suurta sotilaallista, poliittista tai taloudellista vaikutusvaltaa. Kaikkien keskiöissä on myös aina ollut niin kutsuttu perinteinen länsi eli Yhdysvallat ja Euroopan suuret talousmahdit kuten Saksa, Iso-Britannia sekä Ranska.

Olsonin ja Zeckhauserin (1966) mukaan liittoumissa voidaan usein nähdä yhden tai useamman pääjäsenen rooli eräänlaisena kannattajana tukemassa ja tarjoamassa pienemmille jäsenille nettohyötyä jäsenyydestä. Olson ja Zeckhauser (1966) nimeävät

esimerkkinään puolustusliitto Naton, jossa perinteisesti Yhdysvallat on ollut ylivoimainen puolustuksen ”tuottaja” ja moni muu pienempi eurooppalainen valtio taas turvallisuuden ”kuluttaja”. BRICS-liittouman tapauksessa taloudellisen hyödyn tuottajana voidaan nähdä Kiina sekä kuluttajana esimerkiksi Venäjä ja Etelä-Afrikka. Tämän taloudellisen hyödyn tuoton ja kulutuksen välisen vertailun merkityksen voidaan nähdä kasvaneen kiihtyen viimeisten viiden vuoden aikana. Joo ja Sana (2023) osoittavat Kiinan talouden kasvaneen käsi kädessä lisääntyneen ulkomaisten suorien investointien (Foreign Direct Investment, FDI) kasvun kanssa. Samaan aikaan Venäjän kohdalla ei nähdä korrelaatiota asiassa, vaan maan talous on hidastanut kasvuaan. Maiden suunnat liittouman sisällä ovat päinvastaiset Kiinan kantaessa vastuuta ja Venäjän hyötyessä kumppaninsa vastuunkannosta (Joo & Sana, 2023).

Pitkin liittoumien historiaa niiden roolit ja vaikutusvalta ovat muuttuneet maailmantalouden trendien sekä geopoliittisten trendien mukana. Rauhattomien aikojen vallitessa liittoumat korostuvat enemmän kuin rauhallisina. Tämä johtanee hieman epätasaiseen liittoumapolitiikkaan, jossa ajettavat tavoitteet saattavat muuttua nopeastikin sen hetkisten konfliktien ja vallitsevien valtioiden välisten suhteiden mukaan. Esimerkkinä mainittakoon ilmastopolitiikka, joka on ollut oikeutetusti liittoumien toiminnan keskiössä pidemmän aikaa. Nämä tavoitteet ovat kuitenkin sotien ja aseellisten konfliktien takia nopeasti menettäneet merkitystään.

2.3 Syitä liittymiselle

Syitä liittoumiin liittymiselle ja niissä pysymiselle on lukuisia. Yhtenä yleisimmistä syistä on historian saatossa nähty konfliktien ja sotien välttäminen sekä ennaltaehkäisy yhtenäisyyden ja molemminpuolisen yhteistyön voimalla. Nato on tästä erinomainen esimerkki, etenkin pienten itäeurooppalaisten maiden hakeutuessa liittoon saadakseen turvallisuustakuita Venäjän sotilaallisen uhan varalta. Toisaalta taloudellisesti epävakaa maailmantrendit saattavat valtioita hakeutumaan arvoiltaan kaltaistensa luo. BRICS-liittouman tapauksessa Etelä-Afrikka on ajankohtainen esimerkki suurempien talousmahtien (Kiina, Intia) mukaan liittymisestä ja eräänlaisesta vanavedessä kulkemisesta. Toisaalta Naton jäsenmaista esimerkiksi Baltian maat Venäjän

rajanaapureina sekä pienemmät Balkanin maat ovat olleet pitkään Naton nettohyötyjiä vastaanottaen enemmän hyötyä kuin mitä itse investoivat liittoon (Daugirdas & Mortenson, 2017). Naton tapauksessa yleiset arvomaailmat voivat olla hyvinkin poikkeavia keskenään. Tällöin perusteluna liittymiselle toimii yhteinen jaettu halu puolustautua. Tällainen yhteinen halu saa merkittävästikin eriävät arvopohjat toimimaan yhteistyössä toistensa kanssa. Tätä ilmiötä voidaan nähdä miltei kaikissa taloudellisissa liittoumissa. Yleisillä arvomaailmoilla ja -pohjilla ei ole erityisen merkittävää painoarvoa, kunhan liittouman päämerkitys (puolustus, talous) on jaettu jäseniensä keskuudessa riittävän perusteellisesti.

Liittoumissa voidaan nähdä yleisenä ilmiönä pienten maiden yhteistyön kollektiivisen vipuvoiman tuoma hyöty. Euroopan Unioni esimerkiksi luo useiden maiden yhteistyönä lainsäädäntöä ja käytäntöjä, joiden merkitys on suuri, kun niihin sitoutuu useampi kymmenkunta valtioita. Eräänlaisesta jättivaltioistakin voidaan puhua: liittoumasta, jonka jäsenten yhteistyö ja panokset luovat suuren yksittäisen valtion tasoisen toimijan.

Ravenhill (2005, s. 40) mainitsee liittoumien saavuttaman hyödyn levittämisen ja distribuution yhtenä liittoumien suurena haasteena. Kun yhden tai useamman jäsenen synnyttämä hyöty halutaan jakaa tasaisesti liittouman kesken, herää kysymys siitä, miten tämä voidaan toteuttaa. Jos hyötyjä ei jaeta, syntyy helposti tilanne, jossa liittouman tietyt osapuolet alkavat erityisesti tavoittelemaan hyötyjä, jotka saavat liittouman nimissä täysin itselleen. Toisaalta liittouman tehdessä yhtenäisiä päätöksiä, jakautuvat päätösten negatiivisetkin seurauksetkin tasaisemmin liittouman osapuolille. 1960-luvulla GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) ei saanut riittävää konsensusta kauppaliittouman sisällä, mikä johti uuden erillisen kauppaliittouman, UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development) syntyyn (Ravenhill, 2005, s. 40). Liittoumien voidaankin nähdä tarvitsevan vahvan johdon onnistuakseen synnyttämään riittävän konsensuksen päätöksenteossaan.

Eräänä näkökulmana liittoumiin voidaan nähdä myös niiden tuoma statuslisä. Eri valtioita verrattaessa kiinnittyy huomio usein helpommin liittouman jäsenenä olevaan

valtioon kuin ei-jäseneen. Tämän takia liittoumissa olemista ja niissä pysymistä pidettäneen tärkeänä. Tämä tuo selvää statuslisää kyseiselle jäsenelle. Venäjän on nähty pitävän tärkeänä roolejaan erinäisissä monikansallisissa liittoumissa riippumatta niiden konkreettisesta vaikutusvallasta tai mittakaavasta. Yhdysvaltojen ollessa Natossa mahtimaan, Venäjä on kokenut tärkeäksi näyttää Yhdysvalloille olevansa itsekin eräänlainen ryhmänjohtaja ja ei-poissuljettava tekijä, esimerkiksi talousliittouma G20:ssa.

2.4 Nykyiset liittoumien voimasuhteet

Nykyisen 2020-luvun maailmantilanteen vallitessa, ovat eniten otsikoita keränneet liittoumat olleet BRICS, EU sekä Nato. Kaikkien näiden päätöksentekoa, sen yhtenäisyyttä sekä näiden päätösten vaikutuksia on tarkasteltu tiheään. Venäjän 2000-luvun alusta lähtien toteuttamien sotatoimien (Georgiassa, Tšetšeniassa sekä Ukrainassa) on nähty vahvasti koettelevan sekä Naton että EU:n yhtenäistä linjaa, harmoniaa sekä ulkoista viestintää. Liittoumien sisällä on havaittu erimielisyyksiä toistensa tukemisessa, uusien jäsenten hyväksymisessä sekä muiden liittoumien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Venäjän kaltainen auktoritaarinen ja imperialistinen valtio on käyttänyt edellä mainittujen liittoumien sekasortoa hyväkseen vahvistaessaan omaa asemaansa esimerkiksi YK:ssa sekä G20:ssa.

Hurrell (2018) toteaa yleisen näkemyksen olevan liittoumissa kasvavissa määrin antiglobaali. Protektionistinen sekä nationalistinen suuntaus tekee paluutaan ja luo tilaa globaaleiden näkemysten rinnalla. Noringin (2023) mukaan protektionististen kauppapolitiikkatoimien määrä on ollut kasvussa jo vuodesta 2014. Virolaisen (2023) mukaan taas pitkittynyt epävarmuus on asettunut omaksi trendikseen ja normiksi ja luonut eräänlaisen permanentin kriisitilan. Tällainen muutos ruokkii Venäjän aggressiivisia näkemyksiä eritoten Ukrainaan liittyen, mikä kerää myötätuntoa. Sisäänpäin kääntyvät suuntaukset löytävät toisensa ja näin syntyy uusia, vahvat samat arvot jakavia liittoumia, joiden keskiössä on myös sotilaallinen suorituskyky (Hurrell, 2018).

BRICS on onnistunut mainiosti luomaan itselleen nousujohteisuutta laajentumisessaan sekä taloudellisen roolinsa kasvattamisessa. Totuttuun läntiseen rauhalliseen, pragmaattiseen etenemiseen verrattuna BRICS on ottanut rohkeita askelia uusilla jäsenillä, suuremmalla päätöksenteolla ja pelkäämättömällä asenteellaan (Hurrell, 2018).

Toisaalta sisäinen into sekä nationalismi saavat aikaan juuri globalisaation tukahtumisen: ilmiön, jonka on historiassa nähty olevan haitaksi absoluuttiselle talouskasvulle (Hurrell, 2018). Liittoumat, kuten BRICS saattavat olla yleisesti ottaen tällä hetkellä trendien ja aikakauden ominaispiirteiden ”vankeja”, enemmän kuin oman aidon identiteettinsä luoja. Toisin sanoen, BRICS voi muuttua myös maailmantilanteen muuttuessa takaisin globaalimmaksi. Yleisistä yhteiskunnallisista ominaispiirteistä voi olla vain tiettyyn rajaan asti erillään, ennen kuin alkaa kärsiä valtiollisesta eristäytymisestä (esim. Pohjois-Korea).

EU:ssa on 2010-luvulta lähtien ryhdytty heräämään liittouman puolustuspolitiikkaan ja sen uudistamiseen. Venäjän toimet ovat herättäneet keskustelua liittouman puolustusaikeiden selkeyttämisestä ja vuonna 2016 perustettiin European Defence Fund (EDF) (Kuokštytė, 2024). Tällä EDF-hankkeella EU tähtää yhtenäisempään sekä kokonaisvaltaisempaan puolustussuunnitteluun, missä otetaan paremmin huomioon varsinkin puolustuksen ”pehmeät” aspektit, eli asiat itse sotilaallisten resurssien ja toimien ympärillä (Kuokštytė, 2024). Nyt EU onkin suurimman haasteensa edessä yrittäessään palauttaa uskottavuutensa Venäjän provokaatioiden sekä häirinnän edessä. Kaikin puolin EU pyrkii uudistuksillaan muovaamaan omaa toimintaansa enemmän kokonaisvaltaiseksi ja kykeneväiseksi vastaamaan laajemmin mahdollisiin kriiseihin ja ulkoiseen vaikuttamiseen, mukaan lukien nykyään myös mahdollisiin sotilaallisiin konflikteihin. Nähtävissä on selvä nykypäivän trendi, jossa talouspoliittiset liittoumat muovautuvat voimasuhteidensa raameissa entistä enemmän myös puolustukselliseksi liittoumiksi.

3 BRICS-LIITTOUMA

BRICS-liittouman nähdään ottaneen ensiaskeleensa kansainvälisellä taloudellisella näyttämöllä 2000-luvun alussa (Hurrell, 2018). Vuosituhannen alun erittäin vahva länsikeskeinen maailmanpolitiikka sai Hurrellin (2018) mukaan uuden tuulahduksen, kun globaalinen etelän ja erityisesti perinteisen lännen ulkopuolelta muodostunut talousliittouma alkoi ottaa jalansijaa lännen rinnalla haastaen käsitystä lännen dominoimasta taloudesta ja maailmankaupasta. Kylmän sodan jälkeinen yksinäisyys alkoi saada merkittävän vastavoiman ja -kaiun, joka ei tyytynyt seuraamaan lännen perässä samaa polkua, vaan rohkeasti alkoi luomaan omaa polkuaan. Tässä luvussa BRICS-liittouman jäsenmaista käsitellään tarkemmin Kiinaa ja Venäjää. Syynä tähän on maiden merkittävät roolit BRICS-liittoumassa, mikä tekee niistä BRICS-liittouman vaikuttavimmat tekijät, ja täten niiden tarkastelusta tärkeää.

3.1 BRICS-liittouman historiaa

Alun perin BRIC-liittoumana (Brasilia, Venäjä, Intia sekä Kiina) alkanut liittouma sitoi yhteen alkuaikanaan eräänlaisia globaalien politiikan väliinputoajia, tietynlaisia nukkuvia jättiläisiä. Hurrell (2018) sanoo tämän alkuvaiheen olleen muulle talousmaailmalle pieni alaotsikko, johon on herätty vasta 2010-luvulla ja myöhemmin, kun tilanne on jo aivan eri. Alkuvaiheen kasvajat ovat ohittaneet ripeästi eurooppalaisia vastineita ja taloudellisia vertailukohteita ja ovatkin nykypäivän suunnannäyttäjiä.

BRICS määritteli itsensä ja loi nimeä alkutaipaleellaan uutena talouskasvun suunnannäyttäjänä. Kun kylmän sodan päätyttyä länsikeskeinen maailmanjärjestys alkoi muuttua muotoaan enemmän globaaliin suuntaan, toimi BRICS-liittouma vahvana katalyyttinä tämän muutoksen taustalla (Hurrell, 2018). Liittouman syntyessä läntisen liberalismien kulta-aikaan on sen olemassaolon aikana tämä liberaali suunta saanut uusia käännteitä eri konfliktien ja sotien muodossa. BRICS-maiden, ja erityisesti Kiinan sekä Venäjän omatessa runsaasti perinteistä sotilaallista voimaa on läntinen liberaali lohkokin alkanut reaktiivisesti muokkaamaan ajatusmaailmaansa kohti sodan todellista uhkaa. Saksan ”Zeitenwende” eli sotilaallisen aikakauden muutos

suurempien investointien sekä panostusten suuntaan sekä Puolan historiallisen suuret sotilaalliset investoinnit ovat esimerkkejä tästä (Kuokšytyö, 2024).

3.2 Nykytilanne

Taloutemme nykytilanteessa BRICS-liittouman rooli suunnannäyttäjänä on suuri. Liittouman suoraviivainen ja autoritäärisiä vivahteita sisältävä politiikka on saanut paljon myötäilijöitä taakseen. Tämä trendi voi jatkua pitkään poliittisesti epästabiliin aikojen vallitessa globaalissa yhteiskunnassamme. Hurrell (2018) näkee tästä mahdollisesti alkavan suuren rakenteellisen muutoksen globaalin kapitalismin dynamiikassa; liberaalista säännöstelympään suuntaan.

Vahvat instituutiot sekä länsivastainen retoriikka ovat luoneet liittouman brändin maailmantaloudessa. Liittouman länteen verrattuna suoraviivaisempi päätöksenteko ja anteeksipyytelemätön diplomatia haastavat vahvasti läntistä arvopohjaa sekä toimintatapoja ja ajavat valtaa pois päin lännestä ja erityisesti Yhdysvalloista. Lännen talouden laskusuunta ja samanaikainen idän ja etelän nousu ajavat BRICS-liittoumaa nopeaan tahtiin läntisten liittoumien rinnalle (Hurrell, 2018). Liittouman jäsenissä ei nähdä yhtäkään puhtaasti demokraattista valtiota, mikä voi vaikeuttaa läntisten kannattajien houkuttelemista liittoumaan mukaan. Nykyisen kokoisena BRICS-liittoumalla on aito mahdollisuus kuitenkin muovata taloutemme kehityssuuntia pitkälle tulevaisuuteen.

BRICS-liittouma on löytänyt tämänhetkisen paikkansa läntisten EU:n, G7:n ja G20:n rinnalla suhteellisen samankaltaisen vaikutusvallan omaavana nousevana talousliittoumana. Tämä vaikutusvalta on syntynyt kuitenkin suurilta osin jäsenmaiden koon ja autoritääristen piirteiden takia. Liittouman talouksista on paljastunut 2010-luvulla kuitenkin haurauksia ja vaikeuksia muutokseen sopeutumisessa. Nämä ovat johtuneet muun muassa hallintojen korruptiosta sekä maiden kiihtyneestä kansallismielisyydestä. Tämä on taas vaikeuttanut läpinäkyvää taloudellista yhteistyötä, läntisille liittoumille keskeistä piirrettä ja menestyksen avainta (Hurrell, 2018).

3.3 Kiina

Kiinan talouskasvu on ollut tasaisen vahvaa sen taloudellisen reformaation eli entisen hallitsijan Mao Zedongin kuolemasta vuonna 1976 asti. Viimeisen viiden vuoden aikana Liun, Xun, Songin ja Wangin (2023) mukaan maan talouskasvu on kohdannut kuitenkin merkittäviä haasteita johtuen niin COVID-19-pandemiasta, investointien hidastumisesta kuin myös maassa vallitsevasta asuntomarkkinoiden kriisistä (Liu ym., 2023). Lisäksi Liu ym. toteavat Kiinan suhteellisen edullisen työvoiman olleen vaikuttamassa talouskasvun taustalla antaen maalle merkittävän etulyöntiaseman vertailussa Yhdysvaltoja ja muita kasvavia talouksia vastaan. Kolmantena aspektina Liu ym. toteavat Kiinan kärsineen ja edelleen kärsivän teknologisesta taantumasta, eli teknologisen kehityksen hidastumisesta verrattuna muihin tuotannon aloihin sekä yleiseen talouskasvuun.

Kiinan on nähty pitkään olleen BRICS-liittouman kantava pilari, kansikuva ja vetovoima. Wolszczak-Derlaczin ja Lun (2022) mukaan tästä vaikutusvallasta hyvänä esimerkkinä toimii Kiinan One Belt One Road – hanke (OBOR). OBOR-hankkeessa Kiina pyrkii maailmanlaajuisesti vienti-infrastruktuuria rakentamalla kasvattamaan vientiään, ja täten myös palauttamaan talouskasvuaan 2010-luvun alun korkealle tasolle (Wolszczak-Derlacz & Lu, 2022). OBOR-hankkeella voidaan nähdä samankaltaisia tavoitteita kuin Yhdysvaltojen harjoittamalla kaksisuuntaisilla sopimuksilla pienempien liittolaisvaltioidensa kanssa sitoen näitä valtioita tekemään pitkällä aikavälillä yhteistyötä juuri Kiinan eikä minkään toisen suurvallan kanssa. Kiina oli vuoden 2020 loppuun mennessä solminut 21 vapaakauppasopimusta, joista merkittävin on ASEAN-Kiina vapaakauppasopimus (ASEAN-China Free Trade Area, ACFTA) (Wolszczak-Derlacz & Lu, 2022).

OBOR-hanke sai aikaan vahvasti lisääntyntä ulkoista investointitoimintaa sen luodessa suhteellisen vapaata kauppaa ilman suurempia vientitulleja, rajoituksia tai ehtoja (Wolszczak-Derlacz & Lu, 2022). OBOR-hanke alentaa kaupan kuluja kehittämällä infrastruktuuria sekä solmimalla kauppasopimuksia, mistä seuraa yleisesti kaupan lisääntymistä sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kasvua niin Kiinassa kuin myös OBOR-hankkeeseen liittyvissä maissa.

Tämä kasvava taloudellinen rooli voi aiheuttaa BRICS-liittouman sisällä entistä enemmän Kiina-painotteisuutta niin päätöksenteossa, tulevaisuutta koskevissa strategisissa päätöksissä kuin myös kahdenvälisen suhteiden ylläpidossa liittouman ulkopuolisiin valtioihin ja liittoumiin. Tällaista roolia voisi verrata jopa Yhdysvaltojen rooliin Pohjois-Atlantin puolustusliitto Natossa, jossa Yhdysvallat on suurin jäsen, eräänlainen auktoritaarinen suunnannäyttäjä.

3.4 Venäjä

Venäjän rooli BRICS-liittoumassa on ollut Kiinan ohella jatkuvassa muutoksessa. Maan sotatoimet Ukrainassa vuodesta 2014 lähtien ovat vaikuttaneet ja tulevat todennäköisesti vaikuttamaan merkittävästi sen talouskasvuun pitkällä aikavälillä (Astrov ym., 2022). Kaiken sen ajan, kun Venäjä sotii Ukrainassa ja pitkälle tästä ajasta eteenpäin, ei sen taloudellinen kasvu tule olemaan maan normaalilla BKT:n 2–3 %:n vuositasolla. Maan on nähty sotineen Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen useissakin sodissa (Georgiassa, Tšetšeniassa ja Syyriassa), mutta vuoden 2022 helmikuun täysmittaisen Ukrainan invaasion jäljiltä maata on eristetty lännen toimesta niin suuresti, ettei sen talous kykene ainakaan täysin palauttamaan kasvuaan tätä edeltävälle tasolle (Astrov ym., 2022).

Dramaattisesti pakotteiden ja tuontikieltojen vuoksi vähentynyt FDI on saanut aikaan talouskasvun hidastumisen maassa, jota sen sotatalouteen siirtyminen on jo pahentanut entisestään. BOFIT:n (2024b) Venäjä-ennusteen mukaan Venäjän työvoimapula ja heikko demografinen kehitys ovat lisäksi sen suuria haasteita. Toisaalta Venäjän siirtyminen sotatalouteen on näkynyt väliaikaisesti talouden elpymisenä, mutta pitkän aikavälin suunta on vahvasti negatiivinen (Joo & Sana, 2023). EU:n ja muun lännen asettamat tuontikiellot sekä tullit ovat toimineet keskeisenä aseena Venäjän taloutta vastaan. Tähän maa on käyttänyt vastatoimena esimerkiksi kaasun vientikieltoa näitä tuontikieltoja asettaneita maita vastaan.

Pakotteet, tullit sekä vastatoimet ovat heikentäneet ja osittain jopa katkaisseet EU:n ja lännen sekä Venäjän väliset kauppasuhteet (Latipov, Lau, Mahlstein & Schropp, 2022). Tähän Venäjä on pyrkinyt vastaamaan solmimalla uusia, syvemmän yhteistyön

takaavia kauppasopimuksia muun muassa entisen Neuvostoliiton maiden kanssa sekä erityisesti Kiinan kanssa (Lukin, 2020).

Sodasta seuranneet läntiset sanktiot ovat vähentäneet Venäjän tuontia lännestä minimiin sanktiot kiertävää ja sanktioiden ulkopuolelle jäävää vientiä lukuun ottamatta (Astrov ym., 2022). Tämä on aiheuttanut Venäjälle ongelmia etenkin teknologian sektorilla, jossa se on pitkään ollut riippuvainen länsimaista, erityisesti mikrosiruista. Teknologisen riippuvuuteensa aiheuttamiin ongelmiin Venäjä on pyrkinyt hakemaan ratkaisua niin muista liittolaisistaan kuten entisen Neuvostoliiton maista. Myös läntiset yritykset ovat kiertäneet sanktioita vieden Venäjälle teknologiaa epäsuorasti muita sanktiorintaman ulkopuolisia maita pitkin (Astrov ym., 2022). Kun teknologian tuonti sakkaa, vaikuttaa se suoraan maan teollisuuteen ja tuotantoon ja täten talouskasvun hidastumiseen.

Venäjän talouden ollessa epävakaa pohjalla on sen rooli BRICS-liittoumassa muutoksessa. Kiinan sekä Intian kasvun myötä Venäjä on BRICS-liittouman vaikutusvallan mittapuulla Kiinan sekä Intian perässä. Venäjä saattaa saada entistä vähemmän visioitaan läpi liittoumassa ja voi joutua tyytymään entistä enemmän Kiina-vetoiseen BRICS-politiikkaan.

3.5 Syitä BRICS-liittouman vaikuttavuudelle

BRICS-liittouman vaikuttavuus, valta sekä kehityssuunnat johtuvat kirjavista tekijöistä. Shahrokhin ym. (2017) mukaan BRICS-liittoumalla on selkeitä vahvuuksia sekä heikkouksia muihin menestyneisiin liittoumiin verrattuna.

Suurena vahvuutena Shahrokhi ym. (2017) näkevät liittouman jäsenten resurssivarannot. Jäsenistä Venäjällä on merkittävät öljy- ja hiiliresurssit. Kiinalla sekä Intialla on runsasta tarjontaa työvoimasta ja taloudellista voimaa. Brasilian ja Etelä-Afrikan jaettuja vahvuuksia ovat kirjavat, monipuoliset taloudet ilman merkittäviä yksittäisiä heikkouksia. Lisäksi Shahrokhi ym. (2017) lukevat BRICS-liittouman vahvuuksiin sen jo olemassa olevat instituutiot kuten liittouman vuonna 2016 perustamat USA- ja EU-keskeisten Kansainvälisen valuuttarahaston (International Monetary Fund, IMF) ja Maailmanpankin kilpailijoiksi tarkoitetut Contingency

Reserve Arrangement (CRA) sekä New Development Bank (NDB), joka on avoin kaikille Yhdistyneiden kansakuntien (YK) jäsenmaille. Nämä instituutiot erottavat BRICS-liittouman positiivisesti muista EU:n ja lännen kilpailijoiksi tähtäävistä liittoumista.

BRICS-liittouman yhtenä vahvuutena Shahrokhi ym. (2017) näkevät liittouman yleisen resilienssin ja kyvyn kohdata nykyajan globaaleita haasteita. Tämä resilienssi pohjautuu jo edellä mainittuun resurssien monimuotoisuuteen sekä jäsenten moninaisuuteen, niiden luodessa monipuolisen pohjan. Kiinan jo entisestään vahva sekä jatkuvasti vahvistuva talouspoliittinen asema globaalisti luo kenties vahvimman resilienssin osa-alueen BRICS-liittoumassa. Tällaista yhden jäsenen luomaa voimaa voi verrata Yhdysvaltojen rooliin Natossa ja kuinka ilman Yhdysvaltoja liittouman uskottavuus ja tätä kautta myös resilienssi kärsisivät merkittävästi.

Shahrokhi ym. (2017) näkevät BRICS-liittouman vahvuuksien haasteena liittouman monimuotoisuuden tuomat yleiset heikkoudet. Suurimpana heikkoutena nähdään liittouman sisäiset kirjavat poliittiset järjestelmät Venäjän ja Kiinan auktoriteeteista Brasilian yleisesti epävakaiseen poliittiseen maisemaan. Ilman stabiilia, pitkäkestoista sekä yhtenäistä poliittista linjaa Shahrokhi ym. (2017) näkevät liittouman tulevaisuudessa kysymysmerkkejä.

Liittouman jäsenten talouskehitys on Shahrokhin ym. (2017) mukaan ollut 1980-luvulta asti keskimäärin muuta maailmaa nopeampaa. BRICS-liittouman BKT:n kasvu on vuosien 1981–2020 aikana ollut 5,3–8,1 %:n vuositasolla, kun taas muualla maailmassa BKT on kasvanut keskimäärin 2–3 %:n vuositasolla. Uhkakuvana nähdään juuri tämän kasvuvauhdin hidastuminen maailman yleiselle 2–3 %:n tasolle ulkoisen talouskriisin seurauksena. BRICS-liittouman ollessa Shahrokhin ym. (2017) mukaan resurssipainotteinen vientiin nojaava liittouma on se erittäin altis talouden laskusuhdanteille ja myös jäsenilleen asetetuille sanktioille sekä pakotteille. Liittouma selviytyi 2000-luvun finanssikriisistä kasvunsa puolesta hyvin, mutta ei ole muuten juurikaan joutunut koetukselle. Tämän lisäksi liittouman sisäiset suhteet ovat muuttuneet, mikä on johtanut epävarmaan talousnäkökymään.

BRICS-liittouman voidaan yleensä todeta olevan erittäin vaikutusvaltainen liittouma omien sisäisten sekä ulkoisten haasteidensa kanssa. Liittoumaa ei voida sivuuttaa globaalissa kontekstissa sen talouskasvun ollessa vauhdikasta sekä yleisen yhteiskunnallisen roolin ollessa merkittävä. Shahrokhin ym. (2017) mukaan vahvuuksistaan sekä haasteistaan huolimatta BRICS-liittouma muuttuu ja elää globaalin talouden mukana. Liittouman etsiessä paikkaansa ja identiteettiänsä, etsii se myös luontaista johtajaansa. Kiina on OBOR-hankkeensa myötä saanut kasvavaa jalansijaa, mutta siitä ei välttämättä ole liittouman luontaiseksi, kokonaisvaltaiseksi johtajaksi. Kaiken kaikkiaan BRICS-liittouma hakee rooliaan sekä jäsentensä välistä harmoniaa.

4 BKT JA FDI TALOUSKASVUN MITTAREINA

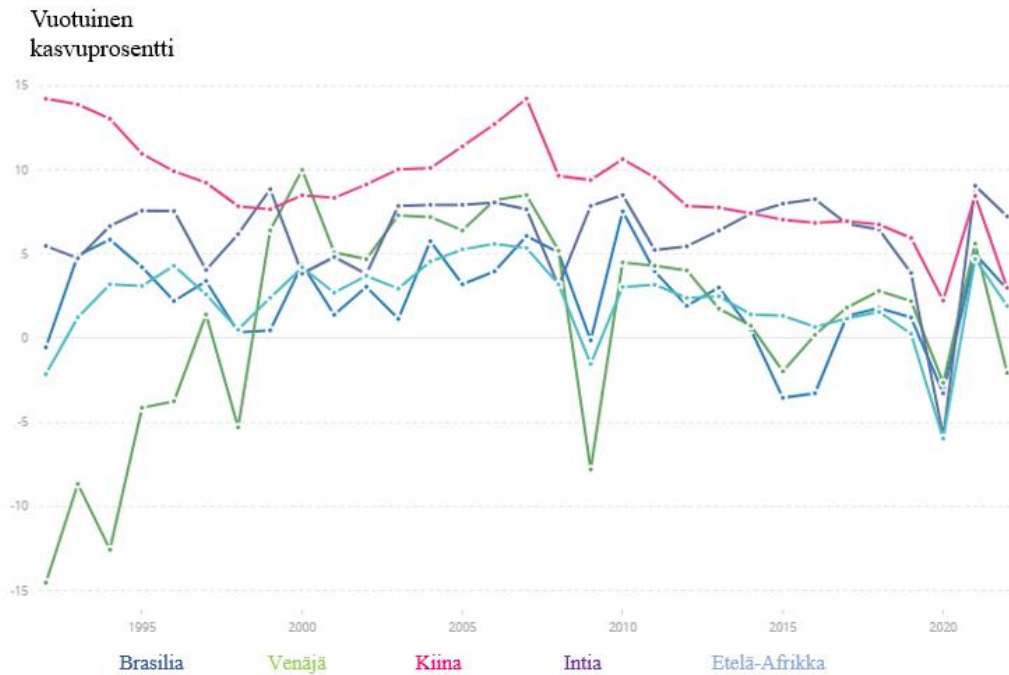
Tässä luvussa tarkastellaan BRICS-liittouman taloudellista roolia ja sen kehitystä bruttokansantuotteen (BKT) sekä ulkomaisten suorien investointien (Foreign Direct Investment, FDI) mittareiden avulla. BRICS-maat ovat kahden viime vuosikymmenen nopeimpia talouskasvavia globaalissa yhteiskunnassamme (Chkili & Nguyen, 2014).

FDI:n ja talouskasvun yhteyttä tarkastellaan Malikin ja Ashin (2024) toimesta niin sanottua Bayesiläistä vektoriautoregressiivistä ennustemallia sekä Pedronin jäännöstermien yhteisintegroituvuus-menetelmää hyödyntäen. Malikin ja Ashin (2024) tutkimuksen mukaan FDI:n kasvun vaikutuksesta kohdemaiden (BRICS-maat) talouskasvu on kiihtynyt sekä täten teknologia, kaupankäynti, työllisyys sekä infrastruktuurin taso ovat kehittyneet.

4.1 Jäsenten väliset erot

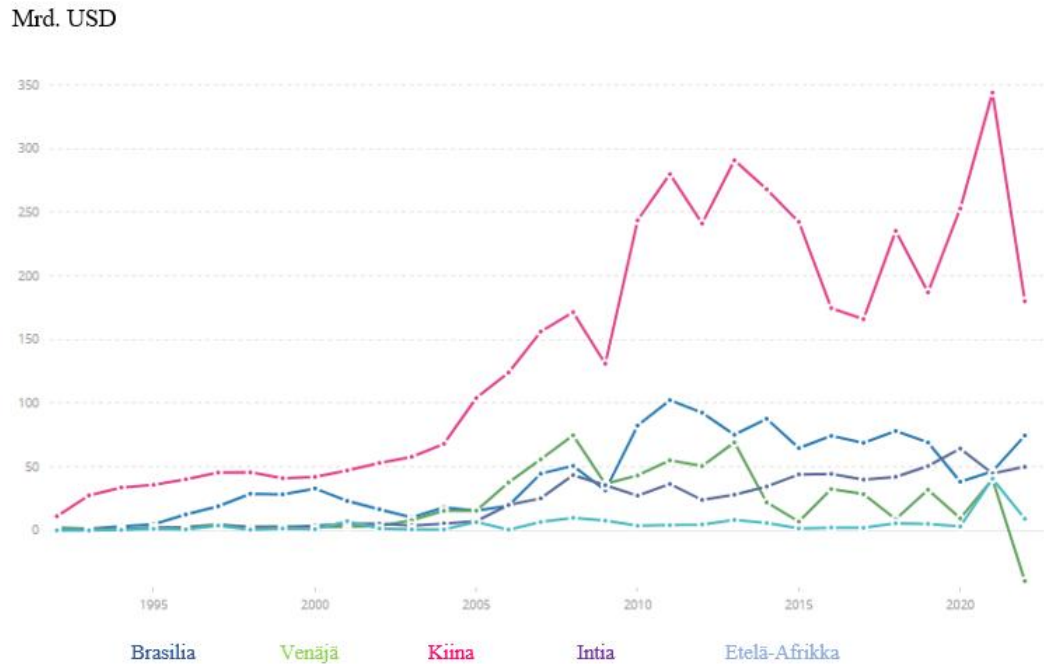
Kuvio 1 esittää BRICS-maiden BKT:n vuotuisen kasvuvauhdin 1992–2022. Tarkasteluvälin alussa Kiinan BKT:n kasvu on ollut 10–15 %:n välillä, kun taas samaan aikaan Neuvostoliiton hajoamisen jäljiltä Venäjän BKT:n taso on laskenut 5–15 %:n vuositasolla 1990-luvulla. Venäjän BKT on toipunut kuitenkin 2000-luvulla takaisin 2–5 %:n kasvun vuositasolle, hidastuen edelleen vuoden 2020 COVID-19-pandemian takia.

Brasilian BKT:n kasvu on ollut 1992–2022 suhteellisen tasaisella keskimäärin 2–3 %:n vuositasolla kulkien yleisten taloustrendien, kuten vuoden 2008 finanssikriisin sekä COVID-19-pandemian vaikutusten mukana. Intian BKT:n kasvu on ollut 1992–2022 vilkasta keskimäärin noin 5 %:n vuositasolla toipuen myös vahvasti COVID-19-pandemian alkuvaikutuksesta. Etelä-Afrikan BKT:n kasvu on pysynyt 1992–2022 miltei koko aikavälin noin 2–3 %:n vuositasolla ilman merkittäviä eroavaisuuksia globaalin talouden keskitasosta.

Kuvio 1. BRICS-maiden bruttokansantuotteen (BKT) vuotuinen kasvuprosentti 1992–2022 (Maailmanpankki, 2024a).

Kuvio 2 esittää BRICS-maiden FDI:n kehityksen vuosina 1992–2022. Kiinaan kohdistuneen FDI:n kasvu on ollut selvästi voimakkainta, noin 90–100 prosenttia vuosina 2009–2010. Toisaalta Kiinan FDI:n kasvu on hidastunut merkittävästi 2020–2022. Loput jäsenmaat Brasilia, Venäjä, Intia sekä Etelä-Afrikka ovat kaikki kokeneet suhteellisen hidasta FDI:n kasvua (Malik & Ash, 2024). FDI:n kasvussa näkyvät erot kuvastavat hyvin liittouman sisäistä epätasapainoa ja edellä mainittua Kiinapainoitteisuutta. Lisäksi tämä ero FDI-tasoissa Kiinan ja muun liittouman välillä kuvastaa hyvin eroja maiden vetovoimassa, niihin kohdistuvassa sijoittajien luottamuksessa ja intressissä sekä yleisesti maiden suhteissa ja kytköksissä globaaliin yhteiskuntaan.

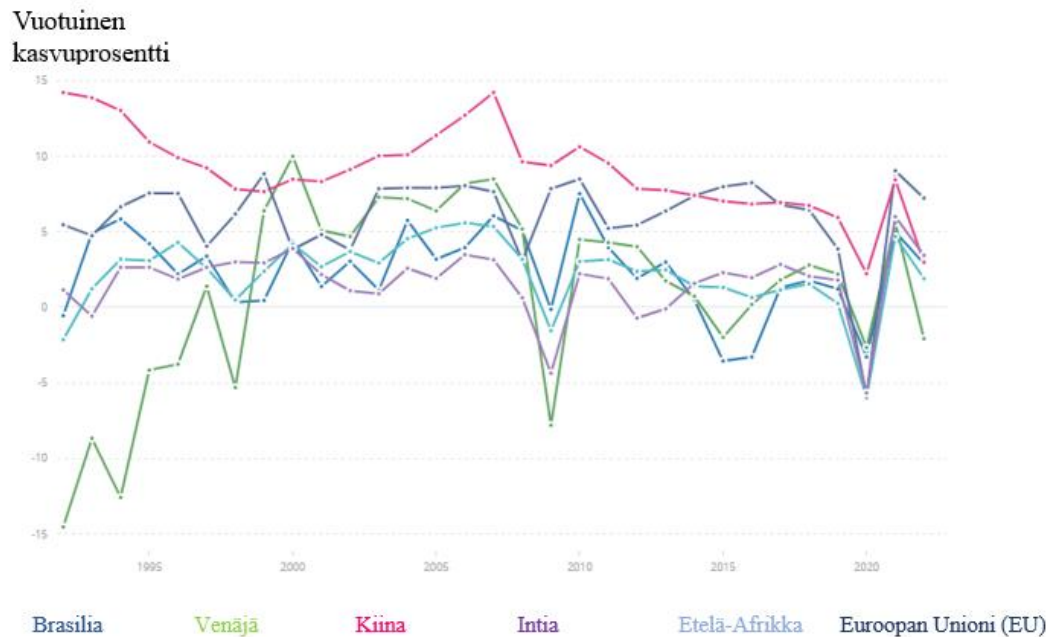
Kuvio 2. BRICS-maiden ulkomaisten suorien investointien (Foreign Direct Investment, FDI) kehitys 1992–2022 (Maailmanpankki, 2024b).

4.2 BRICS verrattuna muihin liittoumiin

BRICS-maiden BKT:n sekä FDI:n kehitystä verrataan tässä tutkielmassa EU:hun sekä G7-liittoumaan. Vertaaminen on tarpeen, sillä se tuo hyvän näkökulman erilaisten liittoumien välille. Vertailu havainnollistaa liittoumien kriisinsietokykyä, yhteistyöhalukkuutta ja -kykyä sekä sijoittajien näkökulmasta antaa hyvän kuvan liittoumista sijoituskohteina. Lisäksi liittoumien talouskasvun vertailu on kiinnostavaa toisten liittoumien, maailmanlaajuisten järjestöjen sekä viranomaisten kannalta, sillä vertailuun pohjautuen on mahdollista kehittää omaa toimintaa sekä parantaa reaktioitaan toisten liittoumien toimintaan.

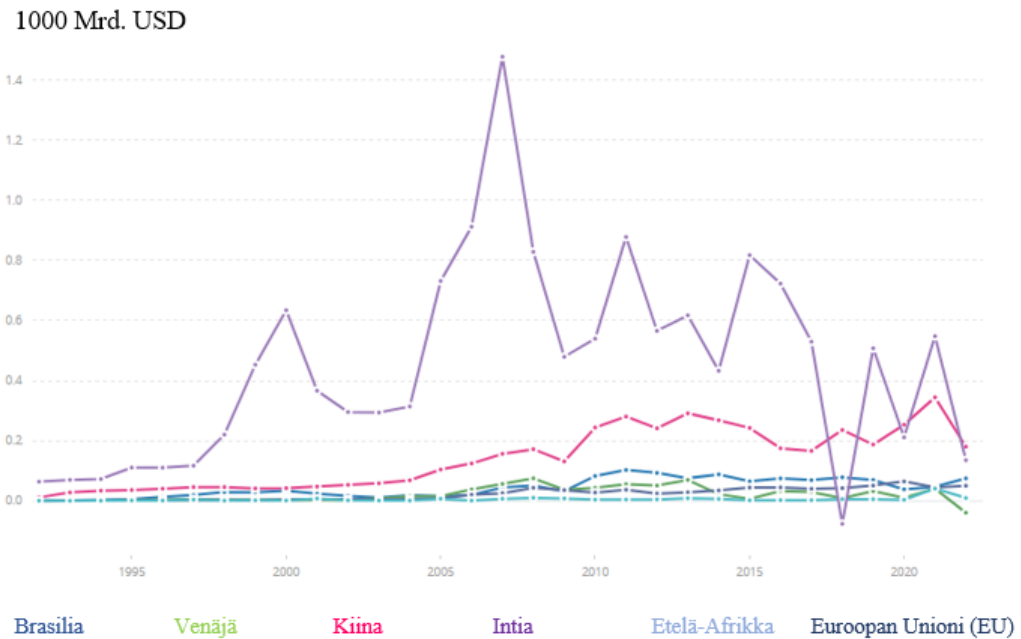
Kuviossa 3 esitetään BRICS-maiden BKT:n kasvun vuositaso verrattuna EU:n vuositason. EU:n BKT:n kasvu on 1992–2022 ollut huomattavasti tasaisempaa kuin BRICS-maiden eikä EU:n sisällä ole tapahtunut merkittävää eroavaa liikehdintää, vaan koko EU on pysynyt suhteellisen yhtenäisesti samalla BKT:n kasvun tasolla. EU:n BKT:n kasvun vuositahhti on sijainnut keskimäärin 2–3 %:n vuositasolla ja on pysynyt tällä tasolla suurimman osan tarkasteluvälistä. BRICS-maiden

keskimääräinen BKT:n kasvun vuositahdi on taas sijainnut noin 0–10 %:n vuositasolla tarkasteluvälillä.

Kuvio 3. BRICS-maiden bruttokansantuotteen (BKT) vuotuinen kasvuprosentti verrattuna Euroopan Unioniin (EU) 1992–2022 (Maailmanpankki, 2024a).

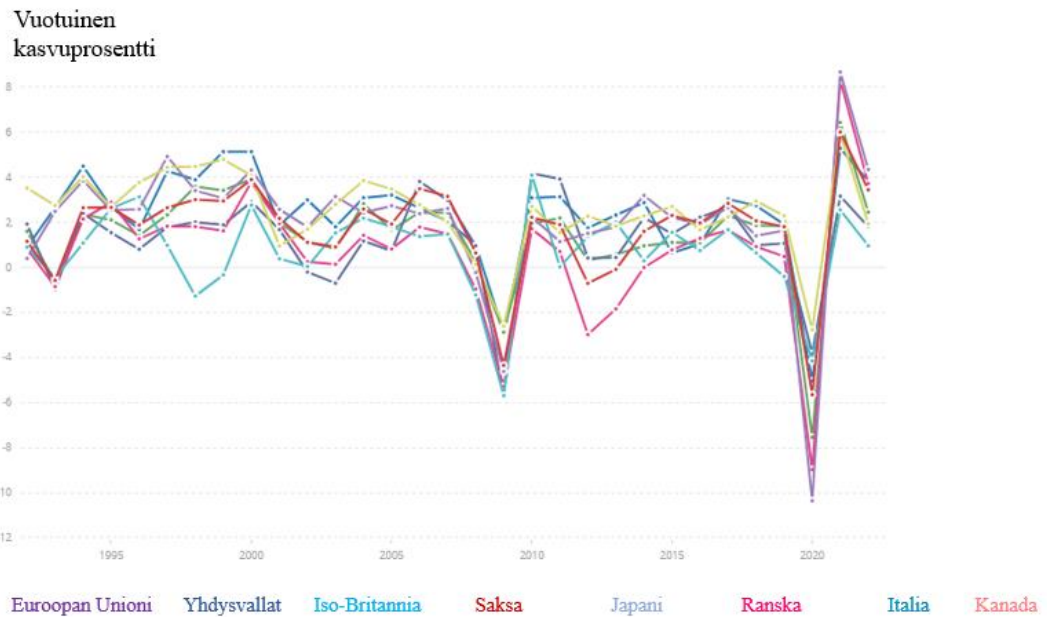
Kuviossa 4 tarkastellaan BRICS-maiden FDI:n vuositasoa verrattuna EU:n vuositasoon. BRICS-maiden FDI:n tasossa nähdään Kiina-painotteisuutta, maan FDI:n kasvaessa 2–5 %:n vuositasolla. Muu liittouma on pysynyt verraten keskenään suhteellisen yhtenäisellä tasolla. EU:n FDI:n tasot ovat vaihdelleet suuresti, kasvaen merkittävästi etenkin 2000-luvun alussa. Parhaimmillaan noin 1,5 biljoonan dollarin vuositasot saavutettuaan, EU:n FDI:n tasot ovat koko 2010-luvun olleet laskevassa trendissä. Suurempien investointien on nähty keskittyvän kasvavissa määrin juuri EU:n sijaan Kiinaan ja muuhun Aasian päin.

Kuvio 4 BRICS-maiden ulkomaisten suorien investointien (Foreign Direct Investment, FDI) kehitys verrattuna Euroopan Unioniin (EU) 1992–2022 (Maailmanpankki, 2024b).

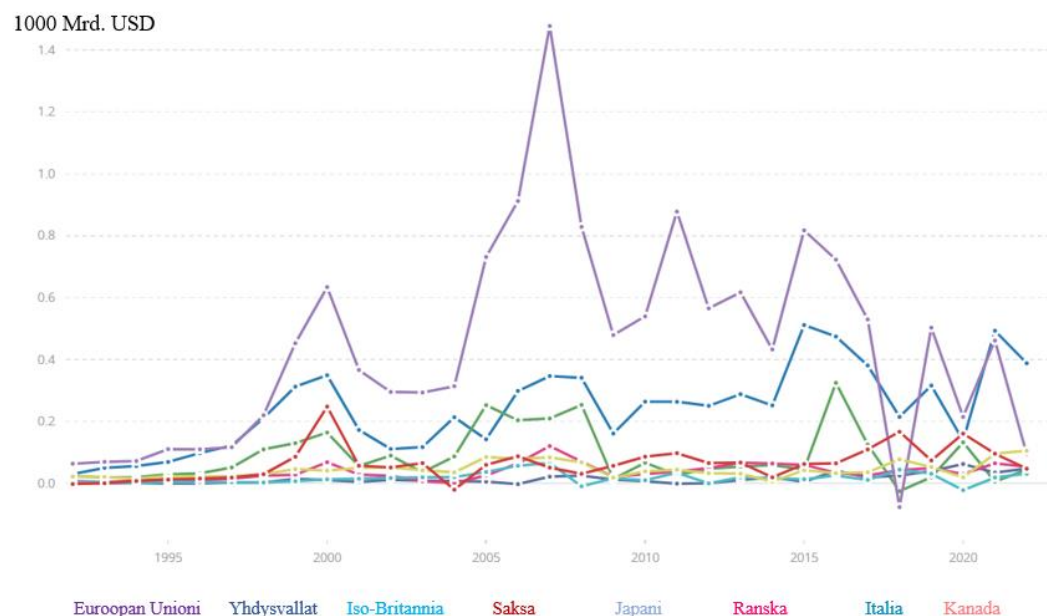
Kuvio 5 esittää G7-liittouman (Kanada, Ranska, Saksa, Italia, Japani, Iso-Britannia, Yhdysvallat sekä Euroopan Unioni) BKT:n kasvun vuositason 1992–2022. Koko liittouman voidaan huomata kehittyneen ja kasvaneen tasaisesti sekä suhteellisen kokonaisvaltaisesti. BKT:n kasvun vuositaso on ollut keskimäärin noin 2–3 %:n tasolla, ja liittouma on toipunut suhteellisen hyvin talouden kriiseistä, kuten vuoden 2008 finanssikriisistä sekä COVID-19-pandemiasta.

Verrattuna BRICS-liittoumaan G7-liittouma on kasvanut BKT:n puolesta tasaisemmin ilman merkittäviä eroja jäsenien välillä tai keskimääräistä heikompia jäseniä. Tämä kertoo toisaalta G7:n BRICS-liittoumaa vahvemmista instituutioista, säännöksistä sekä yleisestä yhteistyöstä, mutta toisaalta myös esimerkiksi Kiinan roiman kasvuvauhdin tapauksessa BRICS-liittouman vapaudesta sekä eräänlaisesta riskinottokyvystä (Malik & Ash, 2024).

Kuvio 5. G7-liittouman (Kanada, Ranska, Saksa, Italia, Japani, Iso-Britannia, Yhdysvallat sekä Euroopan Unioni) bruttokansantuotteen (BKT) vuotuinen kasvuprosentti 1992–2022 (Maailmanpankki, 2024a).

Kuvio 6 tarkastelee G7-liittouman FDI:n vuositasoja 1992–2022 (Maailmanpankki, 2024b). EU:n FDI:n vuositasot ovat 2000-luvun alussa kohonneet selvästi muun G7:n keskiarvoa korkeammalle. Koko liittouma on kärsinyt negatiivisesta kasvutrendistä vuodesta 2015 lähtien. FDI myös on suuntautunut koko G7-liittouman ulkopuolelle, Aasiaan sekä kasvavissa määrin myös Afrikkaan (Malik & Ash, 2024).

Kuvio 6. G7-liittouman (Kanada, Ranska, Saksa, Italia, Japani, Iso-Britannia, Yhdysvallat sekä Euroopan Unioni) ulkomaisten suorien investointien (Foreign Direct Investment, FDI) kehitys 1992–2022 (Maailmanpankki 2024b).

Yleisenä liittoumia yhdistävänä trendinä voidaan todeta näkyvän 2000-luvun alun talouskasvun kiihtyminen, mikä on näkynyt sekä BKT:n että FDI:n tasojen nousussa. Toisaalta trendinä nähdään myös 2010-luvun alusta lähtien Kiinan nousu kohti talouden kärkeä perinteisten läntisten liittoumien, kuten EU:n ja G7:n kärsiessä hidastuvasta kasvusta ja jopa supistuneista talousluvuista. Toisaalta nähdään myös ero kriisinsietokyvyssä, kun EU ja G7 ovat toipuneet BRICS-liittoumaa paremmin muun muassa 2000-luvun lopun finanssikriisistä sekä myös kokonaisvaltaisesti COVID-19-pandemian vaikutuksista.

BRICS-liittouman sisällä vallitsee kirjavia tulevaisuuden kehityssuuntia. BOFIT:n (2024a) mukaan Kiinan talouskasvu hidastuu, mikä vaikuttaa suoraan koko liittoumaan negatiivisesti. Lisäksi Kiinan talouden ennustetaan kärsivän sijoittajien luottamuspulasta (BOFIT, 2024a). Venäjän sotatoimet ja tästä seurannut maan sotatalous jarruttavat maan talouskasvua minimiin, jotka aiheuttavat maalle yleisestä taloudellista epävarmuutta ja epäluottamusta (BOFIT, 2024b). Intia näyttää lupaavia kasvun merkkejä, mutta on kuitenkin epätasaisen taloushistoriansa takia epävarma tekijä tulevaisuuden kannalta. Etelä-Afrikka ja Brasilia ovat todennäköisesti liittouman tasaisimmat kasvajat pienimmällä, mutta tasaisimmalla talouskasvulla. Liittouman monimuotoiset poliittiset järjestelmät sekä instituutiot todennäköisesti vaikuttavat myös liittouman tulevaisuuteen, vaatiessaan taloudellisen yhteistyön saumattomuutta.

5 YHTEENVETO

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastellaan BRICS-liittouman taloudellista merkitystä globaalissa yhteiskunnassamme ja siihen liittyviä tärkeimpiä tekijöitä sekä pohditaan liittouman mahdollisia tulevaisuuden kehityssuuntia. Aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen pohjautuen suurimmaksi tekijäksi ja taloudellisen merkityksen määrittäjäksi todetaan Kiina. Maan rooli liittoumassa on merkittävä ja jatkaa kasvuun tulevaisuudessakin. Liittouman taloudellista merkitystä mitataan FDI:n ja BKT:n mittareilla ja täten saadaan hyvä kuva liittouman nykytilanteesta taloudessa.

BRICS-liittouman synnystä asti se on nähty vaihtelevassa taloudellisessa roolissa osana globaalia yhteiskuntaa. Liittouma on seurannut suhteellisen tarkasti jäsenmaidensa (Brasilia, Venäjä, Intia, Kiina sekä Etelä-Afrikka) yksittäisiä taloustilanteita. Jäsenten talouksien kasvaessa on liittouman rooli globaalissa yhteiskunnassa kasvanut samalla. Liittouman on toisaalta nähty myös kärsineen jäseniensä talouspoliittisista päätöksistä. Venäjän laittomat sotatoimet Ukrainassa ovat esimerkiksi johtaneet liittouman maineen huonontumiseen sekä sen yleisilmeen heikkenemiseen.

Tarkastelun pohjalta voidaan todeta liittoumalla olevan erittäin merkittävä rooli muutosten keskellä olevassa taloudessamme. Merkittävästä roolista huolimatta liittouma hakee vielä omaa paikkaansa perinteisen läntisen blokin vastakohtana ja uutena vaihtoehtona perinteisille talousliittoumille kuten G7:lle, G20:lle ja EU:lle. BRICS-liittouma voidaan nähdä niin sanotun ”Gloaalien idän ja etelän” merkityksellisimpänä talousliittoumana, sekä ainoana merkittävänä liittoumana, joka kykenee vastaamaan edellä mainittujen läntisten talousliittoumien vaikutukseen. Tästä on merkinä liittouman perinteistä suoraviivaisempi viestintä, mikä johtuu sekä jäseniensä autoritäärisistä hallinnoista että liittouman halusta näyttää voimaansa läntisten liittoumien rinnalla.

Kun BRICS-liittouma tavoittelee kasvavaa roolia taloudessamme, läntiset G7, G20 sekä EU ovat uuden haasteen edessä, ja joutuvat ottamaan entistä reaktiivisemmän roolin vastaten BRICS-maiden päätöksentekoon. Kiinan OBOR-hankkeen nähdään

näyttäneen tuoreen kehityssuunnan maan taloudellisen vaikutusvallan kasvulle, missä länsi on joutunut tyytymään ikään kuin sivustakatsojan rooliin.

Taloustilanteen muuttuessa on talouden dynamiikka haussa. Tämän takia on tärkeää ylläpitää sekä liittoumien sisällä että liittoumien välillä mahdollisimman hyviä kahdenvälisiä suhteita. Hyvällä kommunikaatiolla liittoumat varmistavat yhteistyön jatkumon pitkälle tulevaisuuteen. Liittoumien parempi keskinäinen kommunikaatio sekä mahdollinen informaation jako palvelisivat kaikkia osapuolia yhteisen globaalin kehityksen stimuloivina tekijöinä.

Nykyisessä talouspoliittisessa tilanteessa talousliittoumien on syytä olla paremmin kriiseihin varautuneina kuin pitkään aikaan. Risteävät tavoitteet, muuttuvat geopoliittiset tilanteet, maailmalla syttyneet ja mahdollisesti syttyvät konfliktit ja sodat kuten Ukrainan sota sekä niiden aiheuttamat muutokset taloustilanteen tasapainossa ovat kaikki syitä vaaditulle paremmalle varautumiselle.

LÄHTEET

Astrov, V., Ghodsi, M., Grieveson, R., Holzner, M., Kochnev, A., Landesmann, M., Pindyuk, O., Stehrer, R., Tverdostup, M., & Bykova, A. (2022). Russia's invasion of Ukraine: Assessment of the humanitarian, economic, and financial impact in the short and medium term. *International Economics and Economic Policy*, 19(2), 331–381. <https://doi.org/10.1007/s10368-022-00546-5>

BOFIT. (2024a). Kiina-ennuste 2024–2026/1. Suomen Pankin nousevien talouksien tutkimuslaitos, BOFIT. Haettu 22.4.2024 osoitteesta <https://www.bofit.fi/fi/ennusteet/viimeisin-kiina-ennuste/>

BOFIT. (2024b). Venäjä-ennuste 2024–2026/1. Suomen Pankin nousevien talouksien tutkimuslaitos, BOFIT. Haettu 22.4.2024 osoitteesta <https://www.bofit.fi/fi/ennusteet/viimeisin-venaja-ennuste/>

BBC News (2024). Brics: What is the group and which countries have joined? Haettu 25.3.2024 osoitteesta <https://www.bbc.com/news/world-66525474>

Chkili, W. & Nguyen, D. K. (2014). Exchange rate movements and stock market returns in a regime-switching environment: Evidence for BRICS countries. *Research in International Business and Finance*, 31, 46–56. <http://ideas.repec.org/p/ipg/wpaper/2014-388.html>

Daugirdas, K., & Mortenson, J. D. (2017). Trump Administration Criticizes NATO Members for Failing to Meet Defense Spending Guideline; United States Joins Other NATO Members in Supporting Montenegro's Membership in the Organization. *American Journal of International Law*, 111(3), 756–764. <https://www.jstor.org/stable/26568883>

Franco, F. L., Canen, A. G., & Pizzolato, N. D. (2011). Strategic alliances: Tools for constructing the future. *Business Strategy Series*, 12(2), 84–97. <https://doi.org/10.1108/17515631111114886>

Hurrell, A. (2018). Beyond the BRICS: Power, Pluralism, and the Future of Global Order. *Ethics & International Affairs*, 32(1), 89–101. <https://doi.org/10.1017/S0892679418000126>

Jokela, J. & Saul, A. (2023). The changing dynamics of the G7, G20 and BRICS. *Finnish Institute of Foreign Affairs*, 361. Haettu 20.3.2024 osoitteesta <https://www.fiia.fi/en/publication/the-changing-dynamics-of-the-g7-g20-and-brics>

Joo, B. A., & Sana, S. (2023). Understanding the Relationship Between Foreign Direct Investment and Economic Growth in BRICS: Panel ARDL Approach. *Vikalpa*, 48(2), 100–113. <https://doi.org/10.1177/02560909231180078>

Kuokštytė, R. (2024). EU Defence Policy: Between Functionalism, National Interests, and Transatlantic Realities. *Baltic Journal of Law & Politics*, 16(2), 23–46. <https://doi.org/10.2478/bjlp-2023-0011>

Latipov, O., Lau, C., Mahlstein, K., & Schropp, S. (2022). The Economic Effects of Potential EU Tariff Sanctions on Russia — A Sectoral Approach. *Intereconomics*, 57(5), 294–305. <https://doi.org/10.1007/s10272-022-1074-1>

Liu, D., Xu, B., Yang, S., & Wang, Q. (2023). What drives China's long-term economic growth trend? A re-measurement based on a time-varying mixed-frequency dynamic factor model. *Technological and Economic Development of Economy*, 29(3), 741–774. <https://doi.org/10.3846/tede.2023.18705>

Lukin, A. (2021). The Russia–China entente and its future. *International Politics* 58, 363–380. <https://doi-org.pc124152.oulu.fi:9443/10.1057/s41311-020-00251-7>

Maailmanpankki. (2024a). GDP growth (annual %). Haettu 26.3.2024 osoitteesta <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2022&start=1992>

Maailmanpankki. (2024b). Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$). Haettu 26.3.2024 osoitteesta <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?end=2022&start=1992>

Malik, A., & Ash, N. S. (2024). Does FDI Impact the Economic Growth of BRICS Economies? Evidence from Bayesian VAR. *Journal of Risk and Financial Management*, 17(1), 10. <https://doi.org/10.3390/jrfm17010010>

Norring, A. (11.7.2023). Geopolitiikka ja maailmantalouden fragmentaation uhka. Euro & talous – Suomen Pankin ajankohtaisia artikkeleita taloudesta. Blogi. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023071190499>

Olson, M. Jr. & Zeckhauser, R. (1966). An Economic Theory of Alliances. *The Review of Economics and Statistics*, 48(3), 226–279. <https://www.jstor.org/stable/1927082>

Ravenhill, J. (2005). *Global political economy* (1. painos). Oxford University Press.

Shahrokhi, M., Cheng, H., Dandapani, K., Figueiredo, A., Parhizgari, A. M., & Shachmurove, Y. (2017). The evolution and future of the BRICS: Unbundling politics from economics. *Global Finance Journal*, 32, 1–15. <https://doi.org/10.1016/j.gfj.2017.03.002>

Tudoroiu, T. (2012). Conceptualizing BRICS: OPEC as a Mirror. *Asian Journal of Political Science*, 20:1, 23–45. <https://doi.org/10.1080/02185377.2012.673857>

Virolainen, K. (21.12.2023). Geopolitiikka haastaa myös keskuspankkeja. Euro & talous – Suomen Pankin ajankohtaisia artikkeleita taloudesta. Blogi. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231221156810>

Wolszczak-Derlacz, J., & Lu, Y. (2022). The role of the One-Belt One-Road initiative in China's exports and global value chains. *Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy*, 17(2), 317–341. <https://doi.org/10.24136/eq.2022.011>